

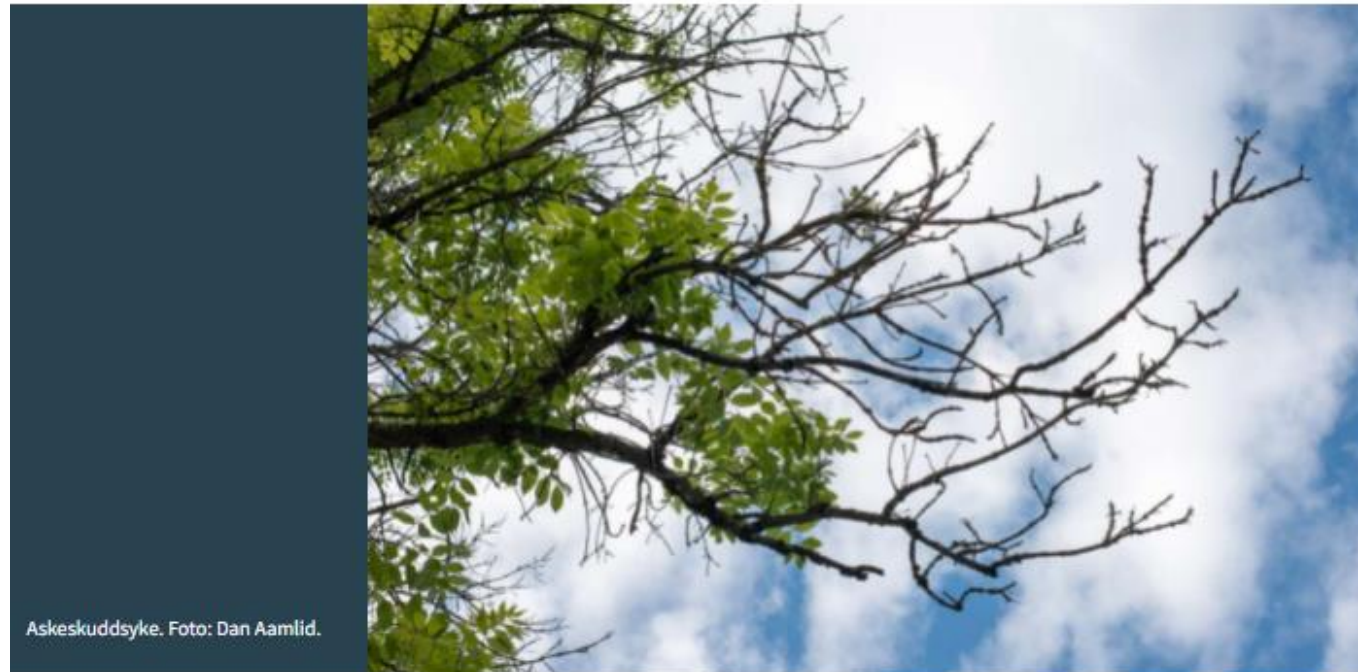
Import av fremmede organismer

- et trusselbilde vi ikke kjenner

Brita Toppe, seniorrådgiver Phd, Mattilsynet hovedkontoret - seksjon planter og innsatsvarer
Vinterkonferanse, FAGUS 01.02.22

Roper varsko om askeskuddsyken

PUBLISERT: 26.04.2018
AV: SIRI ELISE DYBDAL

Askeskuddsyken har drept 80 % av unge asketrær i Norge og er en stor trussel for askeskogen i hele Europa. Ny forskning viser at epidemien trolig er forårsaket av kun en eller to sporer fra en sopp fra Asia. Får vi inn mer materiale av soppen kan den genetiske diversiteten øke, og soppen bli farligere.

Eg skal snakke om:

- ✓ Kva rolle har Mattilsynet og vårt regelverk
- ✓ Plantehelserisiko ved import
- ✓ Importforbod
- ✓ Vårt arbeid med revisjon av plantehelse-regelverket

Mattilsynet har ansvar for å føre tilsyn og treffe nødvendige vedtak for å bekjempe eller for å begrense spredning av **planteskadegjørere**.

Miljødirektoratet har ansvar for å ivareta **naturmangfoldet**.

Mattilsynet deltar i direktorats-gruppe for bekjempelse av fremmede skadelige organismer.
Tiltaksplan 2020-2025.

Innførsels- og spredningsveier

- ✓ Veileder for massehåndtering
- ✓ Tiltak for å omgjøre problemmasser til ressurs
- ✓ Informasjon og veiledning om hageavfall
- ✓ Utrede tiltak knyttet til blindpassasjerer som følger med ved innførsel av planter, jord og andre vekstmedier
- ✓ Prioritere innførselsveier og utvikle tiltakspakker

VKM Report 2021: 19

Assessment of treatment methods and validation criteria for composting and biogas facilities in relation to plant health risks and the risk of spreading alien organisms

Scientific Opinion of the Panel on Plant Health of the Norwegian Scientific Committee for Food and Environment

[Komposterings- og biogassanlegg: Vurdering av plante helse og fremmede arter](#)

Risikovurdering

[Komposterings- og biogassanlegg: Vurdering av plante helse og fremmede arter](#)

- Bestilling fra Mattilsynet og Miljødirektoratet
- **Konklusjon fra VKM - plante helse:**
 - de fleste planteskadegjørere vil ikke kunne etablere seg i nye områder via kompost og biorest. Det er likevel en risiko knyttet til enkelte hardføre planteskadegjørere.
 - hageavfall og avfall som inneholder potet og løk har en større plante helse risiko.
- **Hva gjør Mattilsynet videre?**
 - Mattilsynet vil diskutere konklusjonene i rapporten med aktuelle næringer og fagmiljø. Vi vil også vurdere om rapporten bør ha konsekvenser for regelverket.

Mattilsynets rolle

- ✓ Fremme plantehelse og miljøvenleg produksjon
- ✓ Utarbeide forslag til, forvalte og rettleie om regelverk
- ✓ Føre risikobasert tilsyn
- ✓ Formidle informasjon og kunnskap
- ✓ Ha beredskap
- ✓ Gje faglege råd til departementa

Dagens plantehelseregelverk

- ✓ Forskrift om planter og tiltak mot
planteskadegjørere (plantehelseforskriften)
- ✓ Forskrift om kontrollområder for å forebygge,
begrense og bekjempe pærebrann (*Erwinia
amylovora*) («pærebrannforskriften»)
- ✓ Forskrift om tiltak mot *Phytophthora ramorum*

Revisjon av plantehelseregelverket

Oppdrag fra LMD i tildelingsbrev til Mattilsynet:

Mattilsynet skal utarbeide forslag til modernisering og forenkling av plantehelseregelverket, både av hensyn til næringsaktørene og egen ressursbruk.

Vi skal **videreutvikle** og **modernisere** den **nasjonale forskriften** og hente egnede **enkeltelementer fra EUs regelverk** i dialog med næringen og kunnskapsstøtte.

- Målet er **gode løsninger** som
 - fremmer **plantehelsen**,
 - er gagnlig for berørte **næringer**
 - gir grunnlag for en **effektiv offentlig kontroll**.

Delleveranse 1

Regulering av skadegjørere på vedlegg 1 og 2 i dagens plantehelseforskrift.

Bestemmelser knyttet til produksjon og omsetning

Bestemmelser om importforbud og importvilkår

Delleveranse 2

Regulering av "nye" skadegjørere

Produksjonskrav

- Kompetanse
- Sporbarhet og merking
- Andre kvalitetskrav
- Sertifisert produksjon

Import

- Sertifikatkrav
- Privatimport
- Samlesertifikatordningen
- Andre importbestemmelser

Plantehelserisiko ved import

Phytophthora ramorum (psaudosopp)

Navn	Vitenskapelig navn	Artsgruppe	Risikokategori	Vurderingsstatu
greindreper	Phytophthora ramorum	Sopper	SE - Svært høy risiko	Fremmedart

LOVDATA**Søk**

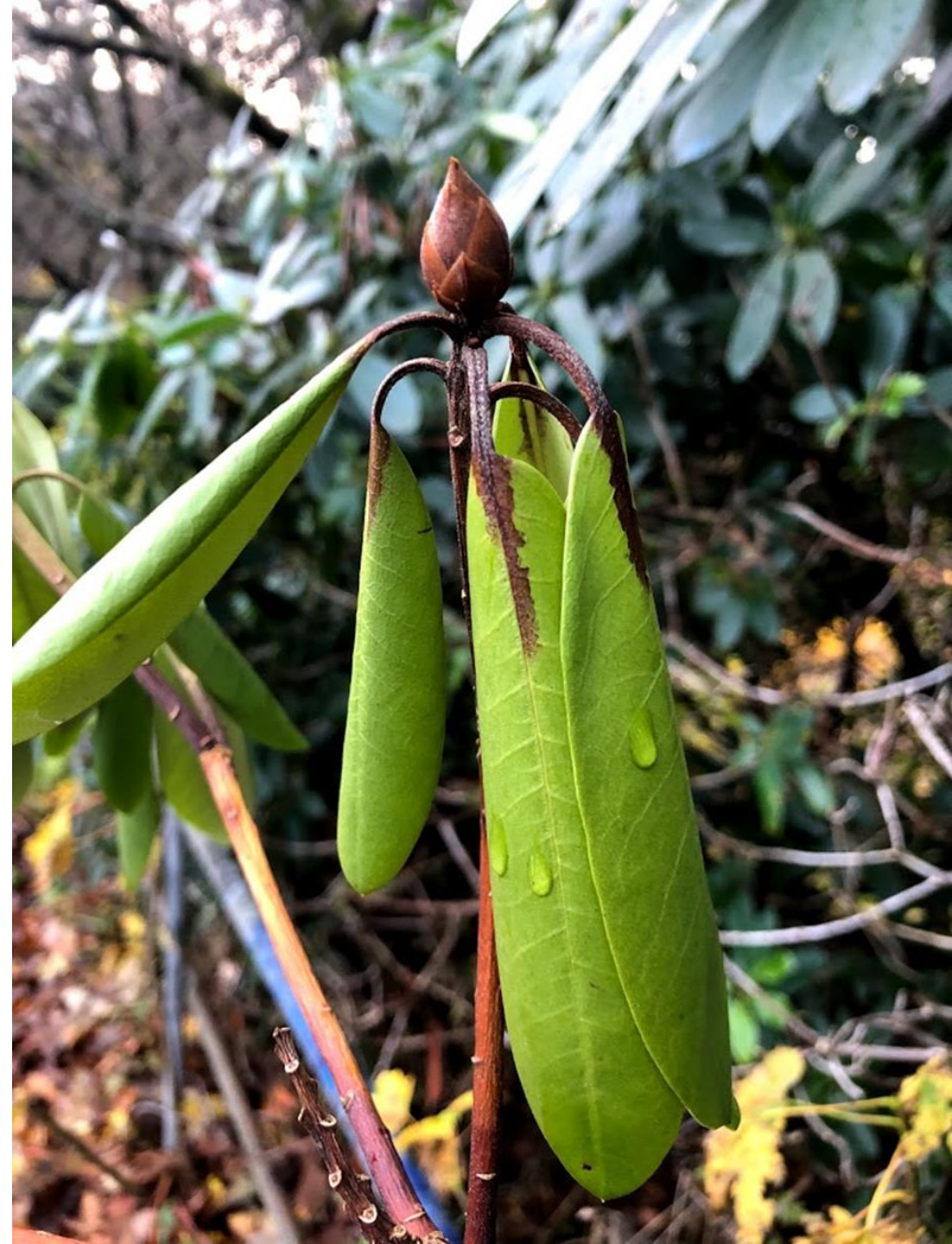
Forskrift om tiltak mot Phytophthora ramorum (Werres et al., 2001)

[Gå til opprinnelig kunngjort versjon](#)

Forskrift om tiltak mot Phytophthora ramorum (Werres et al., 2001).

Dato	FOR-2003-03-17-341
Departement	Landbruks- og matdepartementet

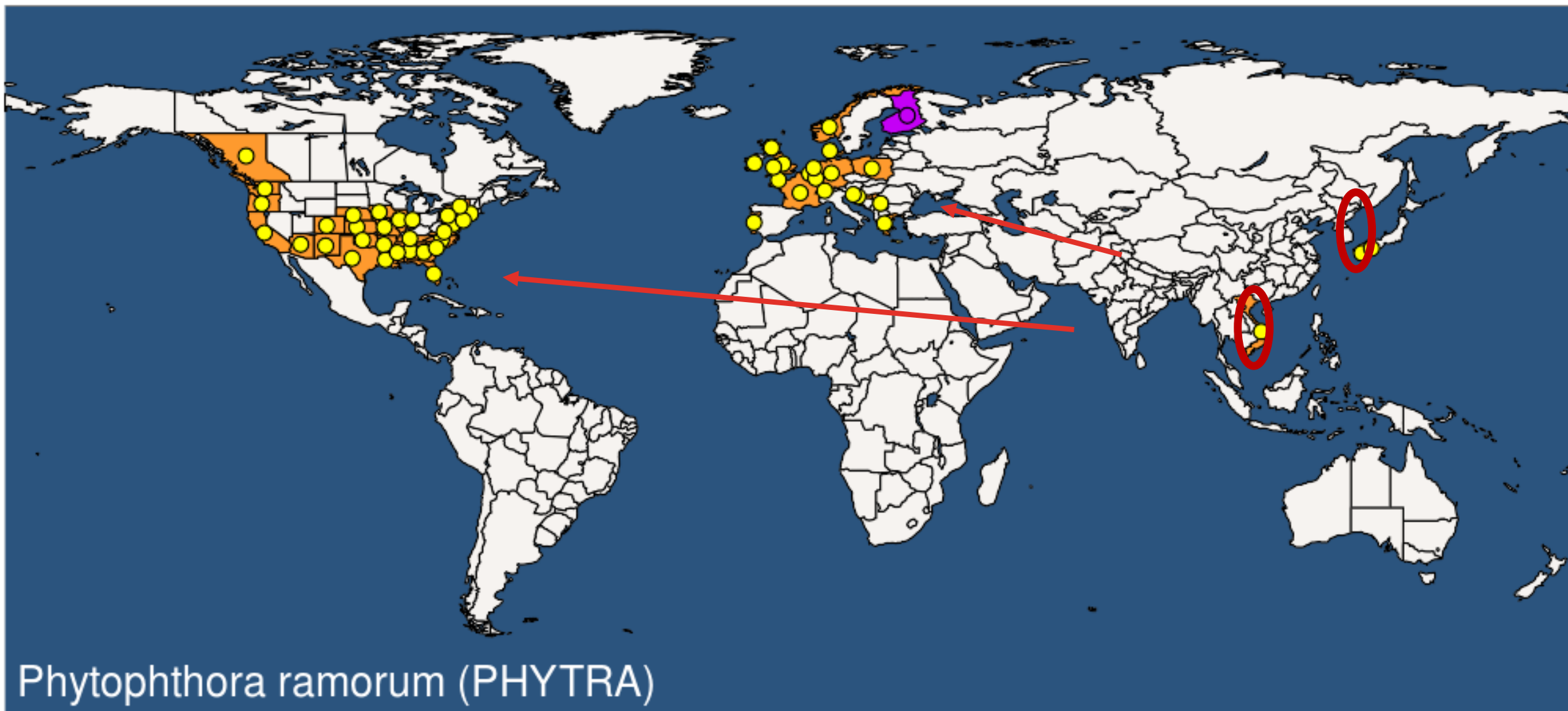
Framtidig regulering?

Skogsdød – Eik i USA – Lerk i England

Left, dead and dying tanoak in **California, July 2010**. Right, similarly afflicted **larch** in southwest **England, May 2010**. C. BRASIER, FOREST RES.; B. WYLDER, FORESTRY COMM.

● Present

● Transient

2022-02-01

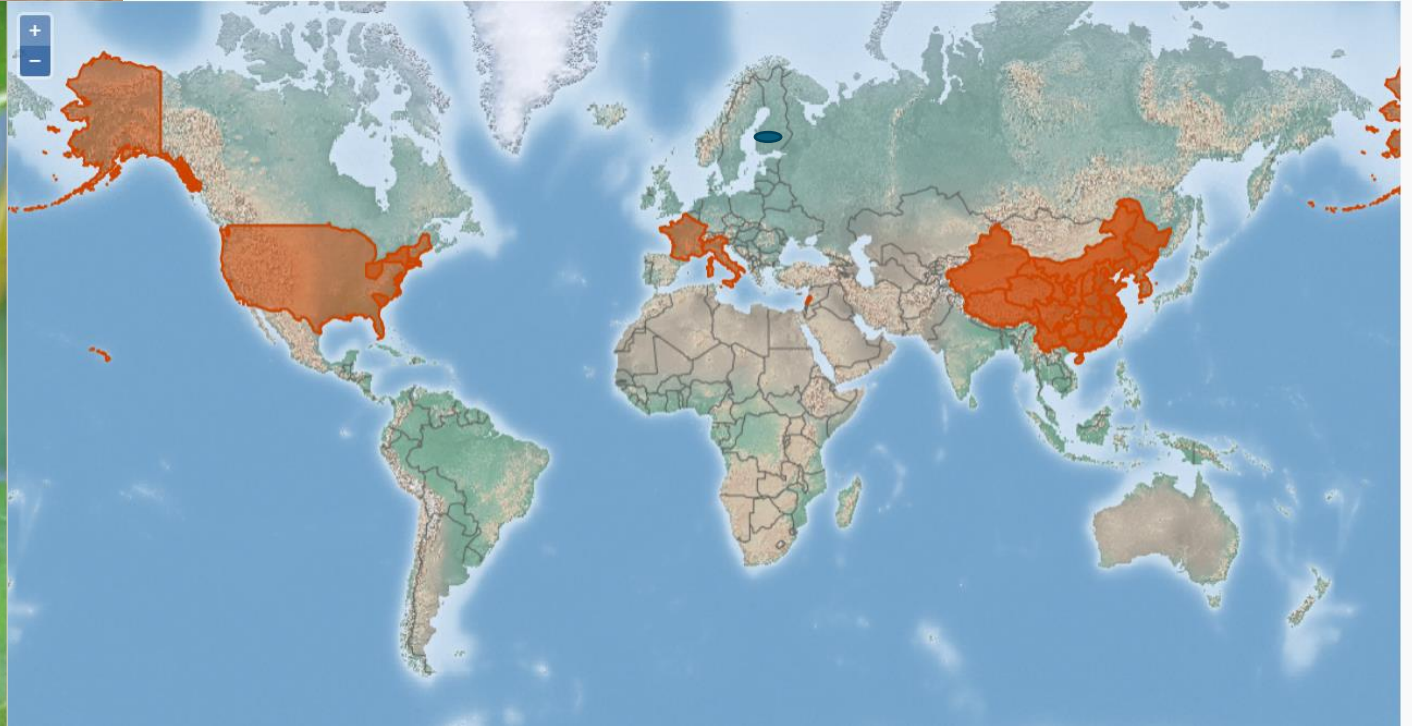
(c) EPPO <https://gd.eppo.int>

Asiatisk trebuk

Anoplophora glabripennis

- Lever i lauvtre (lønn, bjørk og selje)
- Kjem med
 - treemballasje
 - levande tre
 - tømmer og anna ubehandla trevirke av lauvtre

Fakta om

treemballasje som følger med importerte varer

Du som importerer varer må sjekke at treemballasjen har et merke som dette (ISPM 15-merke). Det garanterer at treemballasjen har gjennomgått en behandling som tar livet av eventuelle skadegjørere, som f.eks. asiatisk løvtrebukk. Merket skal være lesbart, synlig og permanent.

Foto: EPPO

Emballasje laget av tre er perfekte gjemsteder for insekter og andre skadegjørere. Insekter som ikke hører hjemme i norsk natur kan gjøre stor skade. Sjekk derfor at all treemballasje på dine importvarer er merket med ISPM 15-merket.

DU MÅ SJEKKE

Kasser, paller, tromler, lastebrett og støttemateriale laget av tre.

DU TRENGER IKKE Å SJEKKE

- tre med tykkelse på 6 millimeter eller mindre
- bearbeidet tre produsert med lim, varme og trykk, slik som kryssfiner, OSB-plater og treull.

Insektene vil ikke overleve i disse materialene.

DETTE MÅ DU GJØRE HVIS ISPM 15-MERKET MANGLER PÅ IMPORTERT TREEMBALLASJE

- Ta kontakt med Mattilsynet. Ta også kontakt dersom du finner insekter eller spor av insekter i treemballasjen (larveganger, hull eller spor etter gnaging).
- Sørg for at treemballasjen blir brent så fort som mulig.
- Kontakt din leverandør og informer om hvordan treemballasjen skal være behandlet og merket, slik at neste importsending blir korrekt.

MER INFORMASJON

Mer informasjon om treemballasje finner du på vår temaside Treemballasje | Mattilsynet.

LURER DU PÅ NOE?

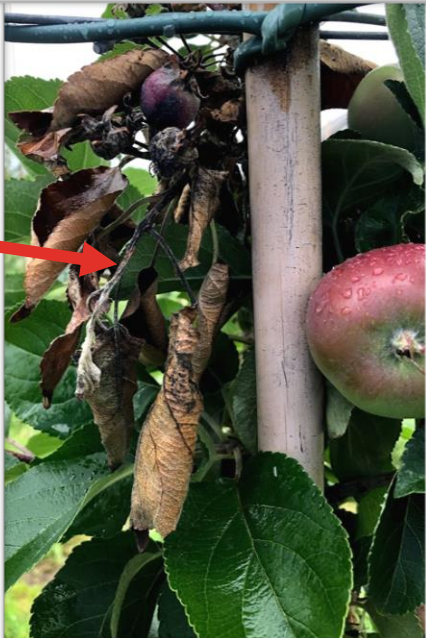
Ta kontakt med oss, tlf. 22 40 00 00 eller postmottak@mattilsynet.no

Pærebrann

(*Erwinia amylovora*)

- ✓ «Regulert skadegjerar» = «karanteneskadegjerar»
= lista i forskrift om plantehelse
- ✓ Bulkemispel (*Cotoneaster bullatus*), pilemispel (*Cotoneaster salicifolius*) og *Cotoneaster* Watereri-hybrider er lett mottakelige for pærebrann.
- ✓ Forbode å plante og omsette
- ✓ Importforbod for vertplanter for pærebrann frå land der pærebrann er påvist.
 - ✓ unntatt produksjonstre av *Malus domestica* (spiseeple), og *Pyrus communis* L. (spisepære)

Noen planter og smittebærende emner er forbudt å importere til Norge.

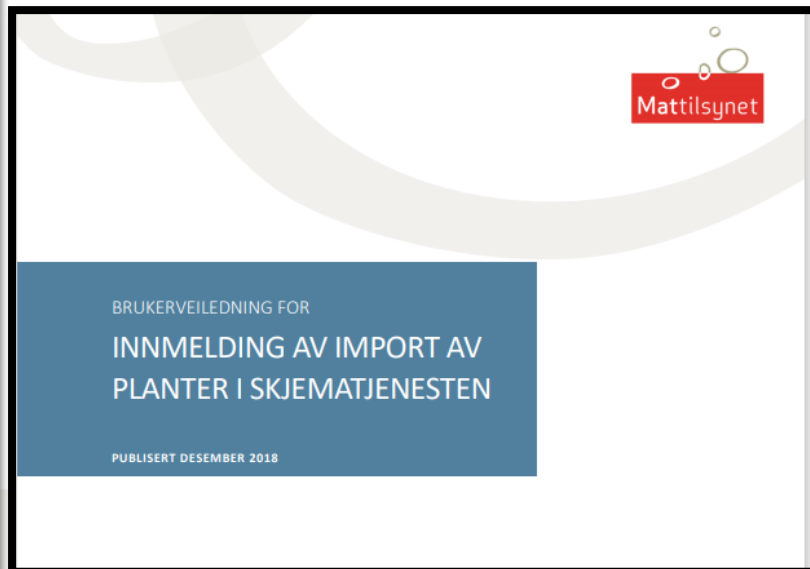
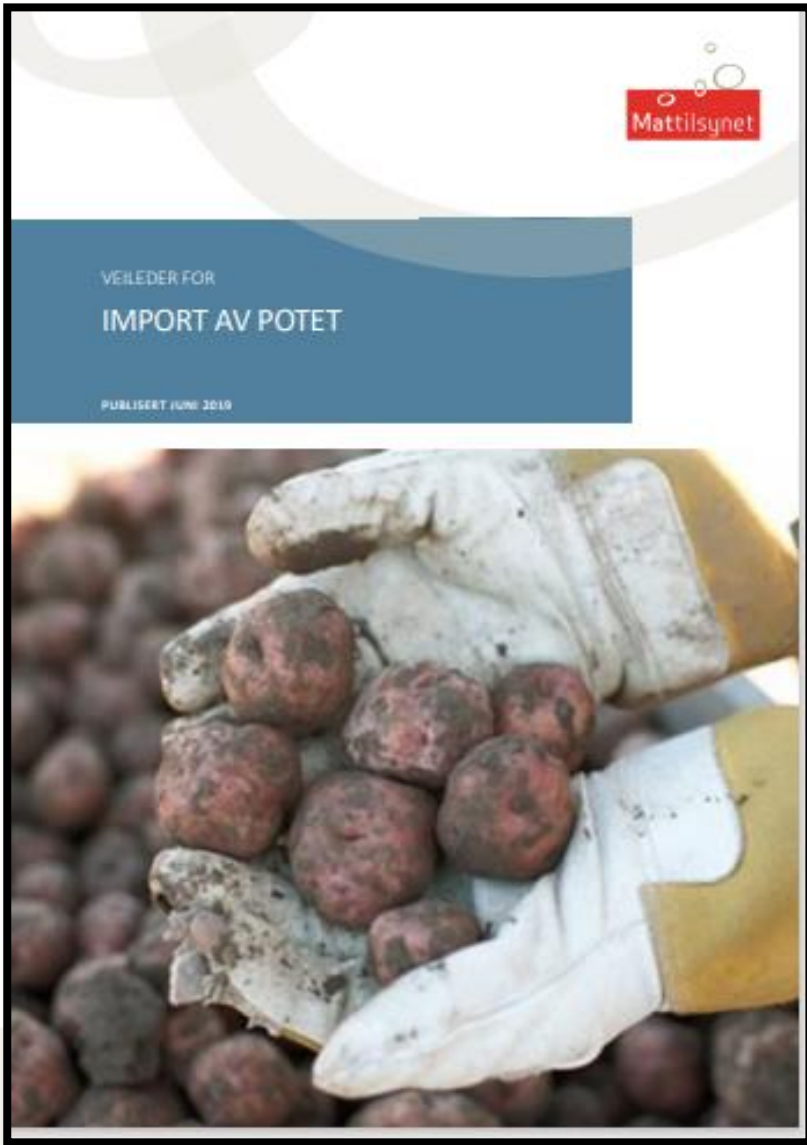
Aktuelt regelverk er §16 og vedlegg 3 i forskrift om plantehelse

Furuvednematode kan ved introduksjon gi stor skade i norsk skog. Det er derfor forbudt å importere planter, flis og tømmer med bark fra land der furuvednematoden forekommer.

- Du må undersøke om det er lov å importere varene fra de opprinnelsesområdene du vil handle fra.
- **Eksempler på varegrupper som er forbudt å importere:**
 - jord og organiske dyrkingsmedium fra ikke-europeiske land
 - Settepoteter
 - *Cotoneaster* fra land der pærebrann er påvist
 - *Fragaria* L. fra land utenom Europa
 - *Coniferales* (bartrær) fra ikke-europeiske land og Portugal
 - *Castanea* (kastanje) –fra ikke Europeiske land

Veiledere - planteimport

Du som er importør plikter å

Registrere deg som importør	Kjenne til importkravene	Ha internkontroll	Ha nødvendig kompetanse	Kjenne til aktuelle skadegjørere	Forhåndsmelde importen, gjennomføre mottakskontroll og bekrefte denne
-----------------------------	--------------------------	-------------------	-------------------------	----------------------------------	---

Du kan ikke bekrefte mottakskontrollen gjennomført dersom

Du har avdekket feil eller mangler på dokumentene	Det ikke er samsvar mellom det som er oppført på sertifikatet, og de varene som er på leveransen	Du oppdager avvik i den fysiske kontrollen av varepartiet
---	--	---

Alarmerende mange funn av Phytophthora i importerte planter

PUBLISERT: 16.06.2020
AV: SIRI ELISE DYBDAL

Arter i mikroorganismeslekten *Phytophthora* kommer over grensen med importerte planter og har tatt livet av et stort antall trær i grøntanlegg, naturområder og langs norske elver. I en ny studie fant forskere *Phytophthora* i 37,6 % av jordprøvene som var tatt ut fra importerte grøntanleggsplanter.

Mattilsynet bestiller og gjennomfører overvåkings- og kartleggingsprogram

§ 10 Planter og formeringsmateriale skal ved omsetning

- a) i tillegg til kravene i § 4, være praktisk talt fri for andre planteskadegjørere enn de som er nevnt i vedlegg 1 og 2, dersom disse kan ha betydning for plantenes kvalitet og anvendelse
- b) ha tilfredsstillende utvikling og vekstkraft og ikke ha defekter som har betydning for deres videre bruk
- c) være arts- og sortstypiske og ha de tilsiktede sortsegenskaper.

TAKK FOR
MEG!

Send oss gjerne
innspel på
regelverk og
prioritering –
gjærne via
FAGUS!

[Brita.toppe@
mattilsynet.no](mailto:Brita.toppe@mattilsynet.no)
Tlf 22778029